

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SPROGMENŲ APYVARTOS KONTROLĖS
ĮSTATYMAS**

2003 m. sausio 28 d. Nr. IX-1315
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis, tikslas ir taikymas

1. Šio Įstatymo tikslas – reglamentuoti ir suderinti su šio Įstatymo priede nurodytu Europos Sąjungos teisės aktu sprogmenų, sprogstamųjų medžiagų ir sprogdinimo priemonių (toliau – sprogmenų) apyvartą siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą.

2. Įstatymo paskirtis yra įtvirtinti sprogmenų apyvartos bei jos kontrolės teisinius pagrindus, taip pat nustatyti subjektų, kurių veikla susijusi su sprogmenimis, teises ir pareigas.

3. Šis Įstatymas nereglamentuoja sprogmenų apyvartos, kurią vykdo Krašto apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybės saugumo departamentas, jų valdymo sričiai priskirtos valstybės institucijos, taip pat kai šią apyvartą, įgyvendindami tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių uždavinius, vykdo įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka į Lietuvos Respublikos teritoriją atvykę užsienio valstybių kariniai vienetai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Atitikties sertifikatas** – pagal sertifikavimo taisykles išduotas dokumentas, liudijantis, kad reikiamu būdu identifikuotas produktas, procesas ar paslauga atitinka tam tikrą normą.

2. **Detonacija** – sprogimo plitimas sprogstamojoje medžiagoje.

3. **Detonacijos greitis** – laikas, per kurį susprogsta nustatyto ilgio sprogstamosios medžiagos juosta, suteikus jai sprogdinimo impulsą viename iš jos galų.

4. **Gamintojas** – Lietuvos Respublikoje įregistruota įmonė, turinti Vyriausybės nustatyta tvarka išduotą licenciją gaminti sprogmenis.

5. **Prekybos sprogmenimis tarpininkas** (toliau – **prekybos tarpininkas**) – asmuo, atstovaujantis gamintojo, prekiautojo ar naudotojo interesams, kai gamintojas, prekiautojas ar naudotojas sudaro sutartis dėl sprogmenų įsigijimo ar pardavimo.

6. **Profesionalus sprogmenų naudotojas** (toliau – **profesionalus naudotojas**) – įmonė, turinti Vyriausybės nustatyta tvarka išduotą licenciją naudoti sprogmenis.

7. **Sprogdinimo priemonės** – visuma papildomų įrengimų, įtaisų ar medžiagų, skirtų sprogdinimo darbams atlikti.

8. **Sprogimas** – medžiagos fizinio būvio pokytis, vykstantis ypač greitai ir lemiantis staigų didelio energijos kiekio ribotame tūryje atpalaidavimą.

9. **Sprogmenų apyvarta** – sprogmenų gamyba, pardavimas, perdavimas, įgijimas, laikymas, saugojimas, gabenimas, naudojimas, paėmimas, realizavimas, sunaikinimas, taip pat importas, eksportas, gabenimas tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją.

10. **Sprogmenų gamyba** – sprogmenų gaminimas, bandymai, jų atitikties įvertinimas bei ženklavimas.

11. **Sprogmenų naudojimas** – sprogmenų sprogdinimas siekiant panaudoti jų sprogstamąsias savybes.

12. **Sprogmuo** – įtaisas, specialiai pagamintas sprogimui tam tikromis sąlygomis sukelti.

13. **Sprogstamoji medžiaga** – cheminis junginys ar mišinys, kuris veikiamas smūgio, kibirkšties, liepsnos, trinties ar kito išorinio impulso geba sprogti.

ANTRASIS SKIRSNIS SPROGMENŲ KLASIFIKACIJA

3 straipsnis. Sprogmenų klasifikacijos taikymas

Šiame Įstatyme pateikta sprogmenų klasifikacija netaikoma įtaisams, specialiai pagamintiems sukelti sprogimui esant tam tikroms sąlygoms, bei sprogdinimo priemonėms klasifikuoti.

4 straipsnis. Sprogstamųjų medžiagų skirstymas

Pagal paskirtį sprogstamosios medžiagos yra:

1) svaidomosios (parakai) – tai cheminių medžiagų mišiniai arba junginiai, pasižymintys savybe degti nesprogdami, skirti atlikti tam tikrą darbą uždarame tūryje nesuardant sąveikaujančių kūnų;

2) inicijuojančiosios – tai cheminių medžiagų junginiai, pasižymintys didesniu jautrumu smūgiui, trinčiai, liepsnai ar kitokiems poveikiams, naudojami kitų sprogstamųjų medžiagų sprogimui sukelti;

3) brizantinės – tai cheminių medžiagų mišiniai arba junginiai, skirti atlikti tam tikrą darbą suardant sąveikaujančius kūnus.

5 straipsnis. Svaidomųjų sprogstamųjų medžiagų (parakų) skirstymas

Svaidomosios sprogstamosios medžiagos skirstomos į dvi grupes:

- 1) cheminių medžiagų mišiniai (dūminiai parakai);
- 2) cheminių medžiagų junginiai (bedūmiai parakai).

6 straipsnis. Brizantinių sprogstamųjų medžiagų skirstymas

Brizantinės sprogstamosios medžiagos yra skirstomos į:

- 1) didelio galingumo (detonacijos greitis didesnis negu 7500 m/s);
- 2) vidutinio galingumo (detonacijos greitis nuo 5000 iki 7500 m/s);
- 3) mažo galingumo (detonacijos greitis mažesnis negu 5000 m/s).

TREČIASIS SKIRSNIS SPROGMENŲ SAUGOS KONTROLĖ

7 straipsnis. Bendrieji saugos reikalavimai

1. Sprogmenų konstrukcija, gamybos technologija, apyvartos būdai turi užtikrinti, kad sprogmenys keltų kuo mažesnę pavojų žmonių gyvybei ir sveikatai, aplinkai, turtui, jei bus laikomasi saugos taisyklių ir sprogmenys bus tinkamai naudojami.

2. Sprogmenų konstrukcija ir jų pagaminimo būdas turi užtikrinti, kad juos sunaikinant aplinkai bus padaroma kuo mažiau žalos.

3. Sprogmenys turi būti išbandyti realiomis sąlygomis, o jei laboratorijoje neįmanoma sukurti realių sąlygų – tokiomis sąlygomis, kokiomis numatoma juos naudoti.

4. Tiriant sprogmenų saugą, turi būti įvertintos šios jų savybės bei informacija:

1) konstrukcija ir būdingos savybės, įskaitant cheminę sudėtį, medžiagų sumaišymo ir granuliavimo tolydumą;

2) fizinis ir cheminis stabilumas esant įvairioms aplinkos sąlygoms;

3) jautrumas smūgiams ir trinčiai;

4) sudedamųjų dalių fizinis ir cheminis suderinamumas;

5) cheminis švarumas;

6) atsparumas drėgmei;

7) atsparumas žemoms ir aukštomis temperatūroms (jei sprogmenį ketinama naudoti tokių temperatūrų aplinkoje ir tai gali paveikti jo saugumą ir patikimumą);

8) tinkamumas naudoti, kai į aplinką gali patekti išsiveržusios kasyklų dujos, karštos medžiagos, ar kitomis kenksmingomis sąlygomis, jei sprogmenį ketinama naudoti tokiomis sąlygomis;

9) apsaugos priemonės nuo savaiminio sprogdimo ar užsidegimo;

10) instrukcijos ir (kur yra būtina) žymenys apie saugų sprogmenų naudojimą, laikymą sandėlyje bei sunaikinimą;

11) sprogmenis, jo pakuotės ir kitų komponentų tinkamumas laikyti sandėlyje iki gamintojo nurodytos datos;

12) saugiam ir patikimam sprogmenis naudojimui reikalingų priemonių sąrašas.

5. Reikalavimai sprogmenims:

1) numatytas sprogdinimo būdas turi užtikrinti patikimą viso sprogmenis susprogdinimą;

2) sprogmenų grandinė turi patikimai perduoti detonaciją per visą savo ilgį;

3) sprogdinant požeminiams sprogdinimo darbams skirtus sprogmenis susidarančios dujos gali turėti tik tokį anglies monoksido, azoto junginių ir kitų dujų, garų ar ore pakibusių kietųjų dalelių kiekį, koks įprastomis darbo sąlygomis nėra kenksmingas žmogaus sveikatai;

4) sprogmenys turi būti atsparūs drėgmei.

6. Reikalavimai sprogdinimo priemonėms:

1) degtuvų, sprogdiklių ir padegamųjų virvučių išorės danga turi būti pakankamai atspari, kad apsaugotų jų viduje esančias sprogstamąsias medžiagas nuo išorinio mechaninio poveikio;

2) ant pakuočių arba naudojimo instrukcijoje turi būti nurodytas padegamųjų virvučių degimo laikas, tikrasis degimo laikas turi atitikti nurodytąjį;

3) degtuvų patikimumas ir galia neturi sumažėti visą laikymą sandėlyje laiką esant nurodytoms nepalankiausioms aplinkos sąlygoms;

4) detonatoriai turi užtikrinti patikimą sprogmenis susprogdinimą esant bet kokioms aplinkos sąlygoms;

5) sprogdinimo relių patikimumas turi būti pakankamai didelis;

6) uždelsto veikimo detonatorių uždelimo laiko sklaida turi būti kuo mažiausia;

7) elektros detonatorių elektriniai parametrai turi būti nurodyti ant pakuotės;

8) elektros detonatorių laidai turi būti gerai izoliuoti, mechaniškai atsparūs, patikimai pritvirtinti ir elektriškai prijungti prie detonatorių.

7. Reikalavimai svaidomosioms sprogstamosioms medžiagoms:

1) šios medžiagos neturi sprogti naudojant jas pagal paskirtį;

2) šios medžiagos turi būti pakankamai atsparios išorės poveikiams.

8 straipsnis. Sprogmenų standartizavimas

Lietuvos standartai, reglamentuojantys sprogmenų gamybą ir savybes, turi atitikti darniuosius standartus, skelbiamus Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

9 straipsnis. Sprogmenų sertifikavimas ir žymėjimas

1. Visi importuojami ar tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją gabenami sprogmenys, taip pat visi Lietuvos Respublikos teritorijoje parduodami sprogmenys turi būti sertifikuoti, o jų importuotojai, vežėjai ir pardavėjai turi turėti paskelbtosios (notifikuotos) įstaigos (įtrauktos į Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje skelbiamą atitikties įvertinimo institucijų sąrašą) išduotą atitikties sertifikatą, patvirtinantį, kad importuojami ar tranzitu gabenami, taip pat parduodami sprogmenys atitinka jiems keliamus saugos reikalavimus.

2. Gamintojas, prieš teikdamas sprogmenis rinkai, privalo gauti paskelbtosios (notifikuotos) įstaigos, nurodytos šio straipsnio 1 dalyje, išduotą atitikties sertifikatą, kad parduodami ar eksportuojami sprogmenys atitinka jiems keliamus saugos reikalavimus.

3. Europos Sąjungos valstybei narei parduodami ar į ją eksportuojami sprogmenys turi būti paženklinėti CE ženklu. CE ženklui gauti ir jam naudoti reikalingos sertifikavimo procedūros atliekamos paskelbtojoje (notifikuotoje) įstaigoje, nurodytoje šio straipsnio 1 dalyje. Sprogmenų atitikties nustatymo tvarką (sertifikavimo procedūrų modulį) pasirenka gamintojas, įvertindamas,

kokiū būdu jis ketina tiekti į rinką savo pagamintus sprogmenis. Gamintojas atsako už CE ženklų naudojimo teisėtumą ir taisyklingumą.

4. CE ženklu turi būti paženklinėti visi importuojami sprogmenys. Tranzitu gabenami sprogmenys turi būti paženklinėti CE ženklu, jeigu jie gabenami į Europos Sąjungos valstybę narę arba bus toliau gabenami per Europos Sąjungos valstybės narės teritoriją.

5. CE ženklu sprogmenys turi būti ženklinami tokiu būdu, kad žymuo būtų aiškiai pastebimas, lengvai įskaitomas ir nenutrinamas. CE ženklu žymimas pats sprogmuo arba, jei tai neįmanoma, prie sprogmens pritvirtinta duomenų plokštelė; tuo atveju, kai taip žymėti techniškai neįmanoma, žymima sprogmens pakuotė. Duomenų plokštelė pagaminama taip, kad jos nebūtų galima panaudoti antrą kartą. Draudžiama ženklinti sprogmenis užrašais, kuriuos galima būtų klaidingai palaikyti CE ženklu.

6. Ar sprogmenys, tiekiami į šalies rinką, atitinka šiame straipsnyje nustatytus saugos ir ženklinimo reikalavimus, teisės aktų nustatyta tvarka prižiūri valstybinės rinkos priežiūros institucijos. Jei šios institucijos nustato, kad į šalies rinką tiekiami sprogmenys yra nesertifikuoti, nepažymėti CE ženklu arba CE ženklu sprogmenys buvo paženklinėti neteisėtai ar netinkamai, jos privalo užtikrinti tokių sprogmenų pašalinimą iš rinkos ir įpareigoti gamintoją (pardavėją) per nurodytą laiką pašalinti nustatytus trūkumus. Jei gamintojas (pardavėjas) neįvykdo šių reikalavimų, sprogmenys paimami šio Įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka.

7. Ar importuojami, eksportuojami, tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją gabenami sprogmenys atitinka šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus, teisės aktų nustatyta tvarka kontroliuoja Vyriausybės įgaliota institucija.

10 straipsnis. Sprogmenų gamybos ir sprogdinimo darbų saugos reikalavimai

Reikalavimus, reglamentuojančius sprogmenų gamybos ir sprogdinimo darbų saugą, nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

KETVIRTASIS SKIRSNIS SU SPROGMENIMIS SUSIJUSI ŪKINĖ KOMERCINĖ VEIKLA

11 straipsnis. Bendrieji ūkinės komercinės veiklos, susijusios su sprogmenimis, reikalavimai

1. Licencijuojama ūkinė komercinė veikla yra:

- 1) sprogmenų gamyba;
- 2) prekyba sprogmenimis;
- 3) sprogmenų naudojimas.

2. Kiekvienai šio straipsnio 1 dalyje nurodytai veiklai yra išduodama atskira licencija.

3. Licencijas verstis šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla gali gauti įmonės, įregistruotos Lietuvos Respublikoje.

4. Sprendimas dėl licencijos išdavimo priimamas ne vėliau kaip per 60 kalendorinių dienų nuo būtinų dokumentų pateikimo dienos.

5. Atsisakymas išduoti licenciją turi būti motyvuotas remiantis nustatytais reikalavimais ir patikimumo vertinimo kriterijais. Pareiškėjas ar jo įgaliotas asmuo atsisakymą išduoti licenciją turi teisę ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo sprendimo gavimo dienos apskųsti licenciją išduodančios institucijos vadovui. Pareiškėjas, per 30 kalendorinių dienų negavęs jį tenkinančio atsakymo ar visai negavęs atsakymo, sprendimą atsisakyti išduoti licenciją gali apskųsti teismui.

6. Kiekvienos ūkinės komercinės veiklos, nurodytos šio straipsnio 1 dalyje, licencijavimo taisyklės bei vertinimo kriterijus tvirtina Vyriausybė.

12 straipsnis. Teisės dirbti darbą, susijusį su licencijuojama veikla, apribojimai

1. Įmonės, kuri verčiasi licencijuojama veikla, darbuotoju, tiesiogiai susijusiu su sprogmenų apyvarta, taip pat tokios įmonės administracijos vadovu negali būti:

- 1) asmuo, įrašytas į sveikatos priežiūros įstaigos įskaitą dėl alkoholizmo, narkomanijos arba prižiūrimas sveikatos priežiūros įstaigos dėl psichikos ligos ar sutrikimo;
 - 2) asmuo, kuris įrašytas į operatyvinę įskaitą arba kuriam Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo nustatyta tvarka taikomi teismo įpareigojimai;
 - 3) asmuo, kuriam verstis šio Įstatymo nustatyta licencijuojama veikla uždrausta teismo nuosprendžiu;
 - 4) asmuo, kaltinamas, teisiamas ar nuteistas padaręs nusikalstamą veiką;
 - 5) kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad asmuo savo elgesiu gali sukelti grėsmę sprogmenų apyvartos saugumui ar valstybės saugumo interesams.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų darbuotojų sveikatos būklės reikalavimai prilyginami asmenų, turinčių leidimą įsigyti ar turėti šaunamąjį ginklą, sveikatos būklės reikalavimams.

13 straipsnis. Licencijos turėtojų bendrosios pareigos

1. Licencijos turėtojas privalo:

- 1) iki licencijuojamos veiklos pradžios Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gauti teritorinės policijos įstaigos leidimą, patvirtinantį, kad specialūs sandėliai sprogmenims laikyti ir patalpos sprogmenų gamybai ar prekybai atitinka Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus;
- 2) užtikrinti teisės aktų reikalavimus atitinkančią sprogmenų apskaitą ir apsaugą;
- 3) kas ketvirtį, ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 5 dienos, pateikti licenciją išdavusiai institucijai ar jos įgaliotai įstaigai ūkinės komercinės veiklos, susijusios su sprogmenimis, nustatytos formos ataskaitą;
- 4) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka teikti Lietuvos Respublikos ginklų fondui duomenis apie pagamintus, importuotus, eksportuotus, parduotus, laikomus ir sunaudotus sprogmenis;
- 5) pasikeitus įmonės veiklos pobūdžiui ar kitoms sąlygoms, kurios buvo nurodytos dokumentuose, pateiktuose licencijai gauti, apie tai ne vėliau kaip per 10 darbo dienų pranešti licenciją išdavusiai institucijai;
- 6) kontroliuojančiųjų institucijų reikalavimu pateikti informaciją apie darbuotojus, dirbančius su sprogmenimis susijusį darbą, bei jų asmens duomenis;
- 7) sudaryti sąlygas kontroliuojančiųjų institucijų darbuotojams tikrinti įmonės veiklą, susijusią su licencijuojama veikla;
- 8) vykdyti teisės aktų, reglamentuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą gaminant sprogmenis ir atliekant sprogdinimo darbus, reikalavimus;
- 9) prieš priimdamas į darbą naują darbuotoją, kurio darbas tiesiogiai susijęs su šiame Įstatyme numatyta licencijuojama veikla, pateikti teritorinei policijos įstaigai bei Valstybės saugumo departamentui patikrinti, ar nėra aplinkybių, dėl kurių darbuotojas negalėtų dirbti su licencijuojama veikla susijusio darbo, šio asmens duomenis (vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta) ir medicininio patikrinimo išvadas, patvirtinančias, kad jis neserga ligomis, dėl kurių negalėtų dirbti šio darbo, nėra įrašytas į sveikatos priežiūros įstaigos įskaitą dėl alkoholizmo, narkomanijos, neprižiūrimas sveikatos priežiūros įstaigos dėl psichikos ligos ar sutrikimo;
- 10) sprogmenų apskaitos žurnalus ir kitus dokumentus saugoti ne mažiau kaip 10 metų nuo paskutinio įrašo padarymo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar įmonė verčiasi licencijuojama veikla, ar ne (likvidavus įmonę, apskaitos dokumentai perduodami licenciją išdavusiai institucijai ar jos įgaliotai institucijai).

2. Licencijos turėtojui draudžiama:

- 1) pavesti, įgalioti ar kitaip perleisti teisę verstis licencijoje nurodyta veikla kitam asmeniui;
- 2) verstis licencijuojama veikla patalpose, kurioms tokiai veiklai neišduotas teritorinės policijos įstaigos leidimas.

14 straipsnis. Sprogmenų gamyba

1. Licencijas verstis sprogmenų gamyba Vyriausybės nustatyta tvarka išduoda Vyriausybės įgaliota institucija. Licencijos išduodamos tik suderinus su Valstybės saugumo departamentu ir Vidaus reikalų ministerija.

2. Licencijoje, suteikiančioje teisę verstis sprogmenų gamyba, turi būti nurodyta sprogmenų rūšis – inicijuojančiosios sprogstamosios medžiagos, brizantinės sprogstamosios medžiagos, svaidomosios medžiagos (parakai), sprogmenys, sprogdinimo priemonės, taip pat didžiausias per metus pagaminamas sprogstamųjų medžiagų kiekis.

3. Licencija verstis sprogmenų gamyba suteikia teisę prekiauti savo pagamintais sprogmenimis.

4. Visos įmonės, gaminančios sprogmenis, privalo:

- 1) gaminti tik tuos sprogmenis, kurių gamybai buvo išduota licencija;
- 2) ženklinti sprogmenis žymenimis, leidžiančiais nustatyti gamintoją;
- 3) užtikrinti saugos sąlygas, šalinančias ar kiek įmanoma mažinančias sprogmenų, žaliavų, komponentų ir gavinių savaiminio užsidegimo ar sprogdinimo tikimybę;
- 4) tinkamai laikyti produkcijos gamybai naudojamas žaliavas ir medžiagas, nebaigtą gaminti ir pagamintą produkciją, užtikrinti jų apsaugą;
- 5) parengti ir turėti objektų, kuriuose laikomi ar gaminami sprogmenys, galimų avarijų prevencijos ir padarinių likvidavimo planus;
- 6) užtikrinti reikiamą produkcijos kokybę;
- 7) neviršyti licencijoje nurodyto leistino pagaminti produkcijos kiekio.

15 straipsnis. Teisė įsigyti sprogmenų sudėtinės dalis

1. Licencija gaminti sprogmenis suteikia teisę įsigyti Lietuvos Respublikoje ir užsienyje šiai veiklai reikalingas sprogmenų sudėtinės dalis, žaliavas bei medžiagas.

2. Gamintojas, importuodamas į Lietuvos Respubliką sprogmenų gamybai reikalingas sudėtinės dalis, žaliavas bei medžiagas, privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka gauti importo licenciją (leidimą), jeigu šios sudėtinės dalys, žaliavos bei medžiagos yra įtrauktos į strateginių prekių sąrašus arba į Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų patvirtintus pavojingų medžiagų sąrašus.

16 straipsnis. Sprogmenų eksportas, importas ir tranzitas

1. Sprogmenys, įtraukti į strateginių prekių sąrašus, eksportuojami iš Lietuvos Respublikos, importuojami į ją ir gabenami tranzitu Strateginių prekių eksporto, importo ir tranzito įstatymo nustatyta tvarka.

2. Sprogmenys, nepatenkantys į strateginių prekių sąrašus, bet įtraukti į Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų patvirtintus pavojingų medžiagų sąrašus, importuojami į Lietuvos Respubliką, eksportuojami iš jos ir gabenami tranzitu Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

17 straipsnis. Su sprogmenų gabenimo Europos Sąjungoje priežiūra susijusių nuostatų taikymas

1. Šio straipsnio nuostatos taikomos sprogmenų gabenimo priežiūrai, kai sprogmenys yra importuojami į Lietuvos Respublikos teritoriją, eksportuojami iš jos ar gabenami per ją tranzitu į valstybes Europos Sąjungos nares.

2. Lietuvos Respublikoje registruota įmonė, eksportuojanti sprogmenis į valstybę Europos Sąjungos narę, turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai valstybės institucijai valstybės, į kurią ji numato eksportuoti sprogmenis, kompetentingos institucijos sutikimą įvežti sprogmenis, ir valstybių, per kurias bus vykdomas sprogmenų tranzitas, kompetentingų institucijų leidimus gabenti sprogmenis.

3. Įmonė, registruota valstybėje Europos Sąjungos narėje, įsigydama sprogmenis Lietuvos Respublikoje ir juos eksportuodama į valstybę Europos Sąjungos narę, be šio straipsnio

2 dalyje nurodytų duomenų, turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai valstybės institucijai valstybės, kurioje ji yra registruota, kompetentingos institucijos patvirtinimą, kad ši įmonė yra teisėtai įregistruota ir turi reikalingas licencijas ir leidimus verstis sprogmenų importu, eksportu ar prekyba.

4. Įmonė, eksportuojanti iš Lietuvos Respublikos sprogmenis į valstybę Europos Sąjungos narę, importuojanti juos iš valstybės Europos Sąjungos narės ar gabenanti per Lietuvos Respubliką tranzitu iš valstybės Europos Sąjungos narės į kitą valstybę narę, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai valstybės institucijai, be šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytų leidimų, turi nurodyti šiuos duomenis:

1) sandoryje dalyvaujančių įmonių pavadinimus bei adresus. Ši informacija turi būti pakankamai išsami, kad būtų įmanoma susisiekti su šiomis įmonėmis ir gauti patvirtinimą, kad atitinkami asmenys teisėtai gauna konkrečią sprogmenų partiją;

2) pervežamų sprogmenų kiekį;

3) išsamų konkretaus sprogmens bei jo identifikavimo priemonių aprašymą, įskaitant Jungtinių Tautų Organizacijos identifikavimo kodą;

4) informaciją apie tai, kad sprogmuo atitinka reikalavimus, keliamus jo tiekimui į rinką (jei sprogmenis ketinama tiekti į Lietuvos rinką);

5) gabenimo būdus ir maršrutus;

6) numatomas sprogmenų įvežimo ir išvežimo datas;

7) tikslus sienų kirtimo punktus.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota valstybės institucija, išnagrinėjusi pateiktus duomenis ir sąlygas, kuriomis bus gabenami sprogmenys, išskirtinį dėmesį skirdama ypatingiems saugumo reikalavimams ir nustatiusi, kad yra pateikti visi reikiami duomenys, o saugumo reikalavimai yra patenkinti, išduoda leidimą gabenti, kuriame nurodomi šio straipsnio 4 dalyje išvardyti duomenys. Šis leidimas turi lydėti sprogmenis, kol jie pasieks paskyrimo vietą, ir turi būti pateikiamas to pareikalavus kompetentingoms institucijoms.

6. Nė viena įmonė negali importuoti į Lietuvos Respublikos teritoriją, eksportuoti iš jos ar gabenti per ją tranzitu į valstybes Europos Sąjungos nares sprogmenų, kol negaus šiame straipsnyje nustatyta tvarka išduotų leidimų juos gabenti.

18 straipsnis. Prekyba sprogmenimis

1. Įmonė, norinti pardavinėti sprogmenis, privalo turėti Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą licenciją.

2. Licencija verstis prekyba sprogmenimis nesuteikia teisės gaminti sprogmenis ir juos naudoti.

3. Įmonės, prekiaujančios sprogmenimis, privalo:

1) turėti parduodamų sprogmenų dokumentus, kuriuose nurodyti jų techniniai duomenys;

2) reikalauti iš pirkėjo pateikti dokumentus, patvirtinančius jo teisę įsigyti sprogmenis;

3) užtikrinti įsigyjamų ir parduodamų sprogmenų apskaitą, apsaugą, saugoti įsigijimo ir apskaitos dokumentus;

4) registruoti sprogmenų pirkėjus nustatytos formos žurnale. Jo formą nustato licenciją išdavusi institucija;

5) pateikti Lietuvos Respublikos ginklų fondui vieną kartą per ketvirtį duomenis apie visus parduotus sprogmenis pagal šios institucijos nustatytą formą.

4. Draudžiama parduoti sprogmenis:

1) fiziniams asmenims;

2) įmonėms, nepateikusioms dokumentų, patvirtinančių jų teisę įsigyti sprogmenis;

3) kurių neįmanoma identifikuoti arba jei nėra lydinčių dokumentų;

4) nepaprastosios arba karo padėties atveju.

5. Sprogmenis gali įsigyti:

1) profesionalūs naudotojai;

2) įmonės, turinčios licencijas verstis veikla, nurodyta šio Įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose;

3) Krašto apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybės saugumo departamentas ir jų valdomo sričiai priskirtos valstybės institucijos.

6. Šio straipsnio 3 ir 4 dalių reikalavimai taip pat taikomi sprogmenų gamintojams, kurie verčiasi savo pagamintų sprogmenų prekyba.

7. Sprogmenų prekybos tarpininko veikla Lietuvoje draudžiama.

19 straipsnis. Sprogmenų naudojimas

1. Profesionaliems naudotojams verstis sprogmenų naudojimu leidžiama tik nustatyta tvarka gavus Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą licenciją.

2. Licencija verstis sprogmenų naudojimu suteikia teisę įsigyti, laikyti, saugoti, gabenti ir naudoti sprogmenis.

PENKTASIS SKIRSNIS SPROGMENŲ PAĖMIMAS IR SUNAIKINIMAS

20 straipsnis. Sprogmenys kaip radiniai ar bešeimininkis turtas

1. Asmuo, radęs sprogmenų, privalo nedelsdamas apie tai pranešti teritorinei policijos įstaigai. Ši privalo iškart imtis priemonių, kad rasti sprogmenys nekeltų pavojaus žmonių gyvybei ir sveikatai, aplinkai, turtui.

2. Sprogmenys, kurių savininkas nežinomas, sunaikinami šio Įstatymo 22 straipsnio ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka arba paimami šio Įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka.

21 straipsnis. Sprogmenų paėmimas

1. Įgaliotos valstybės institucijos sprogmenis paima:

1) jei sprogmenys gaminami, importuojami, eksportuojami, gabenami, laikomi, jais prekiaujama neturint licencijos arba pasibaigus jos galiojimo laikui;

2) panaikinus licencijos galiojimą;

3) šio Įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje nustatytais atvejais;

4) pažeidus šio Įstatymo reikalavimus, kai pažeidimas kelia grėsmę žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai, turtui, visuomenės saugumui ar viešajai tvarkai;

5) rastus kaip radinius ir bešeimininkius;

6) kitais įstatymų nustatytais atvejais.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytais atvejais sprogmenis paima institucija ar įstaiga, išdavusi licenciją atitinkamai su sprogmenų apyvarta susijusiai veiklai, kartu su teritorine policijos įstaiga. Tais atvejais, kai sprogmenys buvo paimti pasibaigus licencijos galiojimo laikui, tačiau jos galiojimo terminas teisės aktų nustatyta tvarka buvo pratęstas, sprogmenys grąžinami jų savininkui. Jei sprendimas dėl licencijos panaikinimo įstatymų nustatyta tvarka apskundžiamas, sprogmenys laikinai paimami saugoti iki galutinio sprendimo priėmimo.

3. Šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytais atvejais sprogmenis paima valstybinė rinkos priežiūros institucija kartu su teritorine policijos įstaiga.

4. Šio straipsnio 1 dalies 4–6 punktuose nustatytais atvejais taip pat įgaliotos institucijos prašymu sprogmenis paima teritorinė policijos įstaiga. Šio straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nustatytais atvejais paimti sprogmenys saugomi, kol bus priimtas sprendimas juos grąžinti ar sunaikinti.

5. Institucija ar įstaiga, šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nustatytais atvejais paėmusi sprogmenis ir priėmusi sprendimą juos realizuoti, privalo nustatyti sprogmenų kokybę.

6. Tinkami saugiai naudoti sprogmenys realizuojami per įmones, turinčias teisę juos pardavinėti, o per 10 dienų nuo sprogmenų realizavimo jų savininkui pranešama apie realizuotus sprogmenis ir jam atvykus išmokama atitinkama pinigų suma.

7. Kokybės reikalavimų neatitinkantys sprogmenys neatlygintinai perduodami sunaikinti.

8. Paimti sprogmenys saugomi juos paėmusios institucijos ar įstaigos užplombuotuose įmonės, iš kurios sprogmenys buvo paimti, sandėliuose, o jei tokios galimybės nėra – jų laikymui pritaikytuose policijos ar Lietuvos kariuomenės sandėliuose.

9. Sprogmenims, kurie yra ne Lietuvos prekės, paimti turi būti įforminti atitinkami muitinės sankcionuoti veiksmai.

10. Tvarką, reglamentuojančią sprogmenų paėmimą, tinkamumo naudoti nustatymą, jų vertės apskaičiavimą ir tolesnį panaudojimą, nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

22 straipsnis. Sprogmenų sunaikinimas

1. Visi kokybės reikalavimų neatitinkantys sprogmenys turi būti sunaikinami.

2. Kokybės reikalavimų neatitinkančius sprogmenis naikinti turi teisę profesionalūs naudotojai, Lietuvos kariuomenės, Valstybės saugumo departamento ir policijos specializuoti padaliniai. Rastus sprogmenis naikinti turi teisę Lietuvos kariuomenės, Valstybės saugumo departamento ir policijos specializuoti padaliniai. Sprogmenų gamintojai turi teisę naikinti savo pagamintus sprogmenis bei jų gamyboje naudojamas medžiagas ir žaliavas.

3. Sprogmenys naikinami dalyvaujant institucijos, priėmusios sprendimą juos sunaikinti, vadovo sudarytai komisijai, į kurią įtraukiami minėtos institucijos, teritorinės policijos įstaigos ir sprogmenis naikinsiančios institucijos atstovai.

4. Sprogmenims, kurie yra ne Lietuvos prekės, naikinti turi būti įforminti atitinkami muitinės sankcionuoti veiksmai.

5. Sprogmenys turi būti sunaikinti tokiu būdu, kuris garantuotų, kad jie tapo visiškai netinkami naudoti. Sprogmenys turi būti naikinami taip, kad nekiltų pavojus žmonių gyvybei ir sveikatai, aplinkai, turtui.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS SPROGMENŲ APSKAITA

23 straipsnis. Sprogmenų apskaita

1. Gamintojai, importuotojai, eksportuotojai, pardavėjai privalo tvarkyti sprogmenų apskaitą, leidžiančią nustatyti importuotų, pagamintų, eksportuotų, laikomų, parduotų sprogmenų pavadinimus, įgijimo datas ir šaltinius, pagaminimo datas ir vietas, patiekimo į rinką datas ir gavėjus, kiekius.

2. Naudotojai, įgiję sprogmenų, privalo juos įtraukti į apskaitą. Apskaitoje nurodoma sprogmenų pavadinimai, kiekiai, įgijimo data ir šaltinis, pagaminimo data, sunaudojimo data ir vieta.

3. Apskaitos duomenys turi būti nustatyta tvarka pateikiami valstybinę sprogmenų apyvartos kontrolę atliekantiems pareigūnams.

4. Sprogmenų apskaitos tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

24 straipsnis. Įmonių, kurių veikla yra susijusi su sprogmenų apyvarta, veiklos vidaus auditas

1. Naudotojai, importuotojai, eksportuotojai, pardavėjai, gamintojai privalo kasmet atlikti vidaus auditą, kad nustatytų, ar jų veikla atitinka nustatytus reikalavimus.

2. Audito duomenys nustatyta tvarka turi būti pateikiami valstybinę sprogmenų apyvartos kontrolę atliekantiems pareigūnams.

3. Įmonių, kurių veikla yra susijusi su sprogmenų apyvarta, veiklos vidaus audito tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

25 straipsnis. Duomenų apie sprogmenis rinkimas ir kaupimas

Lietuvos Respublikos ginklų fondas renka ir kaupia duomenis apie pagamintus, importuotus, eksportuotus, parduotus, laikomus, sunaudotus sprogmenis ir teisės aktų nustatyta

tvarka teikia šią informaciją suinteresuotoms institucijoms arba tarptautinėms organizacijoms. Šių duomenų sudėtį nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

SEPTINTASIS SKIRSNIS SPROGMENŲ APYVARTOS VALSTYBINĖ KONTROLĖ

26 straipsnis. Sprogmenų apyvartos valstybinė kontrolė

1. Sprogmenų apyvartos valstybinę kontrolę pagal savo kompetenciją vykdo Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos ginklų fondas, Valstybės saugumo departamentas, Krašto apsaugos ministerija, Ūkio ministerija ir kitos valstybės institucijos.
2. Sprogmenų apyvartos valstybinės kontrolės tvarką ir ypatumus nustato Vyriausybė.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27 straipsnis. Keitimasis informacija su užsienio valstybėmis dėl sprogmenų apyvartos

1. Vyriausybės įgaliota institucija, išdavusi licenciją (leidimą) eksportuoti (išvežti) sprogmenis į užsienio valstybę, privalo nedelsdama pranešti valstybei apie sprogmenų išvežimą iš Lietuvos Respublikos į jos teritoriją. Tokia informacija turi būti perduota užsienio valstybės kompetentingoms institucijoms dar neišvežus sprogmenų. Taip pat turi būti pranešta valstybėms, per kurių teritorijas sprogmenys bus gabenami tranzitu.
2. Vyriausybės įgaliota institucija, išduodanti licencijas įmonėms verstis prekyba sprogmenimis, teikia informaciją apie šias įmones valstybėms Europos Sąjungos narėms, sudaro sąlygas jų kompetentingoms institucijoms patikrinti, ar tokios įmonės pajėgios bet kuriuo metu nustatyti joms priklausančių sprogmenų buvimo vietą.
3. Informacija apie sprogmenų apyvartą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis.

28 straipsnis. Atsakomybė už sprogmenų apyvartos pažeidimus

Asmenys, pažeidę sprogmenų apyvartos, jos kontrolės tvarką, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

29 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir pasiūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Šis Įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d., išskyrus 17 straipsnį ir 27 straipsnio 2 dalį.
2. Šio Įstatymo 17 straipsnis ir 27 straipsnio 2 dalis įsigalioja Lietuvai prisijungus į Europos Sąjungą.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2003 m. rugsėjo 30 d. parengia ir patvirtina Sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos
2003 m. sausio 28 d.
įstatymo Nr. IX-1315
priedas

Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas yra suderintas su 1993 m. balandžio 5 d. Europos Bendrijų Tarybos direktyva 93/15/EEB dėl civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų išleidimo į rinką ir jos priežiūros nuostatų derinimo.